

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Verotus osana TKI-toiminnan rahoitusta

Jussi Laitila, erityisasiantuntija
14.10.2021

Yleistä verotuksesta osana TKI-rahoituksen kokonaisuutta

Innovaatiopolitiikka koostuu useista tekijöistä (vrt. O. Toivanen 15.9.2021)

- Keskeistä yhteiskunnallisesti kannattavien hankkeiden kannustaminen
- TKI-toiminnan tukeminen: suorat tuet ja verotus

Verotuksella voidaan vaikuttaa osaan taloudellisista kannustimista, esim.

- Yritykset (yritysverotus, erityiset t&k-verovähennykset)
- Työntekijät (henkilöverotus, avainhenkilöt)

Verot osa kokonaisuutta: veroilla ja suorilla tuilla erilaisia vahvuuksia

- Suorat tuet kohdennettavissa korkean yhteiskunnallisen tuottavuuden hankkeisiin
- Verotuet käytössä kaikille yrityksille

Suomen yritysverojärjestelmästä

Suomen yritysverojärjestelmä: laaja veropohja ja matala verokanta

- Mahdollistuu, koska ei merkittäviä veropohjaa kaventavia vähennyksiä
- Kannustaa kaikkia yrityksiä investoimaan ja kehittämään liiketoimintaansa

Suomen yhteisöverokanta kilpailukykyinen

- OECD-maista noin 3/4:lla Suomea korkeampi yhteisöverokanta 2021

Verotuksen taso vaikuttaa verokannustimen vaikuttavuuteen

- Matalan verokannan maassa verovähennyksen merkitys pienempi kuin korkean verokannan maassa
 - Verokannustinten vaikuttavuutta ei voida täysin vertailla irrallaan verojärjestelmistä

T&k-verokannustimen tulisi perustua tutkimukseen muu TKI-rahoituksen kokonaisuus huomioiden

T&k-toiminnan menot yritysverotuksessa (1/3)

- T&k-menot saa vähentää heti saman verovuoden aikana tai poistoina useamman vuoden aikana
- Tutkimustoimintaan käytettävän rakennuksen nopeutettu poisto
- T&k-menojen lisäverovähennykset Suomessa:
 - T&k-palkkamenot 2013 – 2014
 - T&k-tutkimusyhteistyö 2021 – 2025 (– 2027)

T&k-toiminnan menot yritysverotuksessa (2/3)

Lisävähennys palkkamenoista 2013 – 2014

- Lisävähennyksen määrä oli 100 % t&k-palkkamenoista, enintään 400 000 euroa
- Alun perin voimassa vuosille 2013 – 2015, voimassaoloa lyhennettiin yhteisöverokannan alentamisen yhteydessä.
- Selvityksessä (Kuusi ym. 2016) tuella ei havaittu tilastollisesti merkittävää vaikutusta
 - Lisävähennystä käytettiin odotettua vähemmän, eikä se kohdistunut toivotusti suoran tuen katvealueille.
 - Tuen lyhyt voimassaolo ja sen saamiseen liittyvä epävarmuus todennäköisesti vähensivät tuen käyttöä.

T&k-toiminnan menot yritysverotuksessa (3/3)

Lisävähennys tutkimusyhteistyömenoista 2021 – 2025

- 50 %:n lisävähennys korkeakoulujen ja tutkimusorganisaatioiden kanssa tehdyn T&K-yhteistyön menoista, enintään 500 000 euroa
- 2021 budjettiriihi: kasvatus 150 %:iin t&k-yhteistyömenoista ja voimassaolon jatko 2027
- Vähennyskelpoiset menot: t&k-hankkeen tutkimusali-hankintalaskut
 - Hyväksytty yhteistyötaho EU:n ryhmäpoikkeusasetuksen määritelmän mukainen tutkimus- tai tiedonlevittämisorganisaatio
 - Lisävähennystä ei voi saada siltä osin, kuin samoihin menoihin on saatu suoraa tukea
 - Pieni riski relabeling-ilmiöön (muiden kulujen ilmoittamiseen t&k-menoina verohyödyn saamiseksi)
- Uusi tuki: ei vielä aineistoa tuen käytöstä

Useiden tutkimusten mukaan t&k-verokannustin on auttanut lisäämään t&k-panostuksia

Pääosin kv. tutkimusta, erilaisiin verojärjestelmiin ja kannustimiin perustuvaa

- Esim. USA (Rao 2016), UK (Guceri ja Liu 2019), Kanada (Agrawal ym. 2020)
- Kannustimissa suuria maakohtaisia eroja (ks. OECD:n tietokannat)
- Suomen järjestelmään sopivista kannustimista tietoa vain vähän

Johtuen erilaisista kannustimista / järjestelmistä, tutkimus vaikuttavuuden suuruudesta ei yksimielistä

- Esim. Suomen 2013-2014 kokeilu: ei tilastollisesti merkittävää vaikutusta (Kuusi ym. 2016)

Verotuet täydentävät suorien tukien järjestelmää

Verotukien hallinnolliset kustannukset yleensä pienemmät

Kohdentuvat eri tavoin kuin suorat tuet

- Kaikkien yritysten saavutettavissa
- Verotukea saavat myös matalan yhteiskunnallisen tuottavuuden projektit

”Relabeling”: muiden kulujen ilmoittaminen t&k-menoina verohyödyn saamiseksi

- Riski merkittäviin verotulojen menetyksiin, verovalvonnan tarve lisääntyy, veroriitojen lisääntyminen

Vero maksetaan voitosta

- Tappiollisten yritysten huomioiminen

Verotuet monimutkaistavat verojärjestelmää

- Hallinnolliset kustannukset

Vaikuttavan verotukijärjestelmän ominaisuuksia

T&k-verokannustimet vaikuttavimpia pienille yrityksille kuin suurille (mm. OECD 2020)

- Pienten yritysten vaikeampi saada suoraa tukea
- Suurilla yrityksillä mahdollisuus t&k:n tekemiseen ilman verotukeakin
- Voivat lisätä monikansallisten yritysten verosuunnittelua (ks. Koski & Fornaro 2021)

Inkrementaaliset tuet vaikuttavampia (Blandinieres & Steinbrenner 2021)

- Perustuu t&k-panostusten määrän sijaan niiden lisäykseen

Järjestelmän selkeys ja vakaus edistää vaikuttavuutta

- T&k-hankkeiden suunnittelu, valmistelu ja toteutus voivat kestää useita vuosia

Suomen verojärjestelmän kannalta huomioitavaa

Järjestelmän pitkäjänteisyys, selkeys ja hallinnollinen helppous

- Relabeling-ilmiö minimoiden
 - vrt. vuosien 2021 – 2025 tutkimusyhteistyövähennys

T&k-panostuksiin perustuva malli esim. lisävähennyksen muodossa

- Vrt. vuosien 2013 – 14 ja 2021 – 2025 lisävähennykset
- Perusteltua asettaa yläraja kannustavuus ja verotuottovaikutukset huomioiden
- Inkrementaalisuus? Vaikuttavuus vs. monimutkaisuus ja hallinnollinen taakka

Valtiontukikysymykset

- Tuen valikoivuus aiheuttaa sen katsomisen valtiontueksi

Vaikutus julkiseen talouteen

- Verotuottojen menetys vs. verotuesta saatava hyöty

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

Jussi.laitila@gov.fi
vm.fi